

УДК 330.3

БЕЧКО В.П., к.е.н.,
КОЛОТУХА С.М., к.е.н.
м. Умань

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ СПИРТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Анотація. У статті запропоновано методичний підхід до інтегральної оцінки інноваційної політики підприємства за компонентами маркетингу інновацій, політики у сфері НДДКР, політики структурних змін, технічної та інвестиційної політики.

На думку авторів визначену систему показників необхідно доповнити інтегральним показником. Це дасть можливість систематизувати інформацію за складовими інноваційної політики та зробити підсумки щодо остаточних оціночних критеріїв. Застосування інтегрального показника полегшить можливість використання методики в процесі попереднього контролю на стадії розробки, поточного контролю в процесі реалізації та наступного контролю в процесі оцінки сформованості інноваційної політики підприємства за довгостроковий період. Також за допомогою даного показника можна порівняти інноваційну політику підприємства з лідером та безпосередніми його конкурентами.

Ключові слова: інновації, інтегральна оцінка, інноваційна політика, маркетинг інновацій, технічна політика, інвестиційна політика, інтегральний показник.

Аннотация. В статье предложен методический подход к интегральной оценке инновационной политики предприятия за компонентами маркетинга инноваций, политики в сфере НДДКР, политики структурных изменений, технической и инвестиционной политики.

По мнению авторов определенную систему показателей необходимо дополнить интегральным показателем. Это позволит систематизировать информацию по составляющим инновационной политики и подвести итоги по окончательных оценочных критериях. Применение интегрального показателя облегчит возможность использования методики в процессе предварительного контроля на стадии разработки, текущего контроля в процессе реализации и последующего контроля в процессе оценки сформированности инновационной политики предприятия за долгосрочный период. Также с помощью данного показателя можно сравнить инновационную политику предприятия с лидером и непосредственными его конкурентами.

Ключевые слова: инновации, интегральная оценка, инновационная политика, маркетинг инноваций, техническая политика, инвестиционная политика, интегральный показатель.

Abstract. In this paper the authors propose the methodical approach to integrated assessment of innovation policy of enterprise components due to marketing innovation, the policy in research sphere, the policy in structural changes, technical and investment policy.

The authors suggest that the defined system of indicators should be supplemented with an integral indicator. This will allow to organize information on components of innovation policy and make the final results of the evaluation criteria. The use of integral index facilitates the use of the previous methods in the control stage of development, the current control in the process of implementation and follow-up control in the process evaluation of formation of innovative enterprise policy for the long term. Also, according to this indicator we can compare the innovate policy of the enterprise with the leader and its direct competitors.

Key words: innovation, integrated assessment, innovation policy, marketing innovation, technical policy, investment policy, integral index.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інноваційний характер економіки вимагає від економічних суб'єктів постійних пошуків і використання на практиці винаходів, нових технологічних рішень і практично значущих результатів наукових досліджень. Глибина можливостей науково-технологічного потенціалу і мотивація до інноваційної діяльності залежать, насамперед, від рівня розвитку вже існуючих виробничих технологій підприємств і розвиненості інформаційного забезпечення виробничої сфери. Для інноваційного процесу характерні цілеспрямованість та розвиток у

чітко визначеному і заздалегідь заданому напрямі, що забезпечується інноваційною політикою підприємства.

Аналіз світової й вітчизняної наукової літератури свідчить про використання якісних методів оцінювання інноваційної політики, які дають можливість лише ідентифікувати наявність або відсутність тих чи інших складових цієї економічної категорії. Якісний аналіз інноваційної політики не дає змоги навіть за наявності певних інноваційних процесів оцінити на скільки той чи інший напрям результативний без порівняння з кількісними показниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Дослідженню методологічних підходів щодо формування методики оцінювання інноваційної політики присвячені праці багатьох зарубіжних вчених: А. Казанцева [9], Б. Санти [11], В.Ф. Гринєва [2], Д. Сахала [12], Є. Менсфілда [8], Й. Шумпетера [19], П. Друкера [3], Р. Фатхутдінова [14], Л. Мінделі [10]. Вагомий внесок у дослідження щодо даної проблеми зробили вітчизняні вчені: В. Стадник [13], В. Савчук [1], О. Христюк [16,17], С. Ілляшенко [5], Н. Краснокутська [6], Г. Лановська [7], Л. Федулова [15], Н. Чухрай [18], М. Йохна [4,13], та ін. Проте в умовах трансформації економічних відносин багато аспектів цієї важливої проблеми потребують подальших досліджень з метою пошуку оптимальних шляхів її вирішення.

Мета статті. Метою даної публікації є визначення методологічних підходів до формування методики оцінювання інноваційної політики за кількісними показниками.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проведене дослідження наукових публікацій дає можливість визначити складові інноваційної політики підприємства, до яких відносять маркетинг інновацій, політику у сфері науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), політику структурних змін, технічну й інвестиційну політику. Відповідно до кожної компоненти нами встановлений перелік її напрямів (рис. 1).

Сформована система показників дає змогу встановити вектор спрямованості й провести комплексне оцінювання розробленої інноваційної політики суб'єкта господарювання, виявити недоліки у її формуванні, ідентифікувати причини недоліків і допущених принципових помилок у розробленні, здійснити корек-

тування напрямів проведення інноваційної політики підприємства.

На нашу думку, визначену систему показників необхідно доповнити загальним інтегральним показником інноваційної політики.

Цей показник доцільно розрахувати на підставі одиничних інтегральних показників за встановленими компонентами, що дасть змогу систематизувати інформацію за елементами інноваційної політики та зробити підсумки щодо остаточних оціночних критеріїв.

Інтегральний показник *i*-го складника інноваційної політики ($I(x_i)$) розраховується за формулою:

$$I(X_i) = \sum_{j=1}^n x_{ij} a_{ij} \quad (1)$$

де: n – кількість напрямів кожної складової інноваційної політики;

x_{ij} – показник оцінки *j*-го напрямку *i*-го складника інноваційної політики підприємства;

a_{ij} – ваговий коефіцієнт *j*-го напрямку *i*-ї компоненти інноваційної політики (визначається методом експертної оцінки, при цьому $I(X_i) = \sum_{j=1}^n a_{ij}$, n – кількість напрямів елементів інноваційної політики).

Показники *j*-го напрямку *i*-ї складової інноваційної політики (x_{ij}) пропонується розраховувати за допомогою середньоарифметичного значення як одного з методів узагальнення показників.

Дані показники мають різні одиниці вимірювання, тому необхідно привести їх до порівнянного значення, а показник розраховувати за такими формулами (2 та 3):

а) при максимізації показника:

$$x_{ij} = \frac{x_{ij} - x_{i \min j}}{x_{i \max j} - x_{i \min j}} \quad (2)$$

Рис. 1. Компоненти інноваційної політики підприємства [7]

б) при мінімізації показника:

$$x_{ij} = \frac{x_{i \max j} - x_{ij}}{x_{i \max j} - x_{i \min j}} \quad (3)$$

де: x_{ij} – значення j -го показника напрямку i -ї компоненти інноваційної політики підприємства;

$x_{i \min j}$ – мінімальне значення j -го показника напрямку i -ї складової інноваційної політики підприємства;

$x_{i \max j}$ – показник j -го напрямку i -ї складової інноваційної політики підприємства.

Дані показники необхідно об’єднати в один комплексний (інтегральний) показник, який має такі переваги:

по-перше, він синтезує у собі весь вплив, включених у дослідження показників і коефіцієнтів;

по-друге, зводить проблему оцінювання інноваційної політики підприємства до одного кількісного значення, що суттєво полегшує економічну інтерпретацію отриманих результатів.

Наступним етапом, ми визначаємо комплексний (інтегральний показник) інноваційної політики, який формалізовано описується рівнянням:

$$Z_{i,p} = \sum_{i=1}^m I(X_i) b_i \quad (4)$$

де: m – кількість складових інноваційної політики підприємства ($m = 5$);

$I(X)$ – інтегральний показник i -ї складової інноваційної політики;

b_i – ваговий коефіцієнт i -ї складової інноваційної політики (визначається методом експертної оцінки, при цьому $\sum_{i=1}^m b_i = 1$, m – кількість складових інноваційної політики підприємства).

Застосування загального інтегрального показника полегшить можливість використання методики в процесі попереднього контролю на стадії розроблення, поточного контролю в процесі реалізації та наступного контролю в процесі оцінювання сформованості інноваційної політики підприємства на довгостроковий період.

За допомогою цього показника можна порівняти також інноваційну політику підприємства з лідером та безпосередніми його конкурентами.

Виходячи із запропонованої формули (1) інтегрального показника складових інноваційної політики нами розраховано інтегральні показники оцінки маркетингу інновацій (табл. 1).

Синтезуючи інформацію аналізу підсилена ваговими коефіцієнтами, складових маркетингу інновацій можемо визначити взаємозв’язок кожної групи показників за їх напрямками та силу дії на інтегральний показник складової інноваційної політики.

Як видно з табл. 1, найбільший вплив на інтегральний показник маркетингу інновацій по всіх досліджуваних підприємствах має група показників напрямку встановлення цін (ВЦ), як з позитивної так і негативної

дії. Отже цінова політика підприємствами формується та не завжди відповідає вимогам ринку і є вдалою. Оптимізувати, її можливо лише за умови дослідження ринку.

Наші дослідження ринку показали, що це друга за впливом група показників на формування маркетингу інновацій підприємств спиртової галузі. Суттєвим недоліком маркетингу інновацій даних підприємств є відсутність формування напрямів інноваційного оновлення. Лише ДП “Козлівський спиртзавод” мав такий напрямок у складі маркетингу інновацій, що неодмінно вплинуло на інтегральний показник і підвищило якість інноваційної політики підприємства в цілому.

За досліджуваний період інтегральний показник маркетингу інновацій по всіх підприємствах показав значну нестабільність тенденцій. Основним недоліком є відсутність формування напрямків інноваційного оновлення та позиціонування кожного окремого підприємства на ринку з позиції орієнтації на індивідуальні замовлення покупця, що призведе до збільшення обсягів реалізації та можливості оптимізації політики ціноутворення.

Формування напрямків інноваційного оновлення як дієвого фактору не буде можливим без формування політики в галузі науково-дослідницьких та дослідницько-конструкторських робіт (НДДКР). Отже, без достатнього рівня НДДКР неможливо обрати, розробити та впровадити інновації в цілому, провести пробні продажі, отримати можливу реакцію ринку та оптимізувати асортимент нових видів продукції (продуктові інновації). Цьому має сприяти наукова політика щодо пошуку інновацій, дослідницьке виробництво щодо їх оцінки та технологічна політика щодо оновлення технологій підприємства в цілому.

Розрахунок інтегрального показника політики в галузі НДДКР показав, що в усіх обраних підприємств відсутня складова дослідницьке виробництво (табл. 2). Отже, не має можливості оцінити інновації з позиції аналізу виробничих процесів та якості продукції виробленої за допомогою них. Проведене дослідження показало, що основні інноваційні зміни на підприємствах спиртової галузі здійснюються за рахунок придбання інноваційних технологій. А можливості апробації з позиції вибору найбільш ефективних технологій шляхом дослідницького виробництва відсутня.

Виходячи з розрахунків табл. 2 негативним фактором є також неефективна наукова політика. Найгірше становище щодо наукової політики на ДП “Бершадський спиртзавод” та ДП “Червонослобідський спиртзавод”. Таким чином, дієвим фактором інтегрального показника політики в галузі НДДКР є проміжний інтегральний показник технологічної політики (ТПг). Цей вплив відбувся за рахунок оновлення основних засобів, його впливу на приріст продукції та інноваційності витрат.

Таблиця 1.

Інтегральна оцінка складової "маркетингу інновацій" в загальній системі оцінки інноваційної політики підприємств спиртової промисловості

Напрямки політики	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ДП «Бершадський спиртзавод»					
Формування напрямків інноваційного оновлення підприємства(ФНІО)	0	0	0	0	0
Дослідження ринку (ДР)	0,295	0,032	0,044	0,080	0,166
Встановлення цін(ВЦ)	0,234	0,100	0,147	0,103	0,179
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,528	0,132	0,191	0,183	0,345
ДП «Немирівський спиртзавод»					
Формування напрямків інноваційного оновлення підприємства(ФНІО)	0	0	0	0	0
Дослідження ринку (ДР)	0,148	0,122	0,174	0,188	0,202
Встановлення цін(ВЦ)	0,234	0,100	0,147	0,103	0,598
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,382	0,222	0,320	0,292	0,800
ДП «Овечацький спиртзавод»					
Формування напрямків інноваційного оновлення підприємства(ФНІО)	0	0	0	0	0
Дослідження ринку (ДР)	0,154	0,206	0,249	0,290	0,089
Встановлення цін(ВЦ)	0,225	0,100	0,202	0,172	0,243
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,379	0,306	0,451	0,462	0,332
ДП «Сторонибаський спиртзавод»					
Формування напрямків інноваційного оновлення підприємства(ФНІО)	0	0	0	0	0
Дослідження ринку (ДР)	0,073	0,075	0,089	0,349	0,275
Встановлення цін(ВЦ)	0,127	0,109	0,000	0,128	0,300
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,200	0,185	0,089	0,478	0,575
ДП «Козлівський спиртзавод»					
Формування напрямків інноваційного оновлення підприємства(ФНІО)	0,255	0,340	0,320	0,151	0,057
Дослідження ринку (ДР)	0,098	0,078	0,172	0,261	0,196
Встановлення цін(ВЦ)	0,258	0,045	0,179	0,025	0,064
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,611	0,463	0,671	0,437	0,318
ДП «Червонослобідський спиртзавод»					
Формування напрямків інноваційного оновлення підприємства(ФНІО)	0	0	0	0	0
Дослідження ринку (ДР)	0,243	0,075	0,165	0,225	0,144
Встановлення цін(ВЦ)	0,203	0,158	0,187	0,153	0,113
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,445	0,233	0,352	0,378	0,257

Таблиця 2.

Інтегральна оцінка складової "політика в галузі НДДКР" в загальній системі оцінки інноваційної політики підприємств спиртової промисловості

Напрямки політики	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
1	2	3	4	5	6
ДП «Бершадський спиртзавод»					
Технологічна політика (ТПТ)	0,233	0,163	0	0,033	0,136
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,233	0,163	0	0,033	0,136
ДП «Немирівський спиртзавод»					
Наукова політика (НК)	0,280	0,195	0,176	0,091	0
Технологічна політика (ТПТ)	0,273	0,078	0,132	0,171	0,010
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,553	0,274	0,308	0,262	0,010
ДП «Овечацький спиртзавод»					
Наукова політика (НК)	0,060	0,068	0,213	0,173	0,107
Технологічна політика (ТПТ)	0,148	0,056	0,042	0,003	0,199
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,208	0,124	0,255	0,176	0,306
ДП «Сторонибаський спиртзавод»					
Наукова політика (НК)	0	0,016	0,107	0,035	0,068
Технологічна політика (ТПТ)	0,273	0,101	0,101	0	0,128
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,273	0,117	0,207	0,035	0,196

Продовження таблиці 2.

1	2	3	4	5	6
ДП «Козлівський спиртзавод»					
Наукова політика (НК)	0,182	0,107	0,116	0,370	0,191
Технологічна політика (ТІТ)	0,016	0,215	0,184	0,169	0,175
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,198	0,322	0,301	0,539	0,365
ДП «Червонослобідський спиртзавод»					
Технологічна політика (ТІТ)	0,013	0,137	0	0,027	0,132
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,013	0,137	0	0,027	0,132

Таблиця 3.

Інтегральна оцінка складової “політика структурних змін” в загальній системі оцінки інноваційної політики досліджуваних підприємств спиртової промисловості

Напрямки політики	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ДП «Бершадський спиртзавод»					
Організаційна структура(ОС)	0,120	0,130	0,250	0,310	0,360
Кадрова політика(КП)	0,177	0,083	0,169	0,150	0,171
Культура підприємництва (КПд)	0,154	0,103	0,133	0,199	0,207
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,451	0,316	0,552	0,659	0,738
ДП «Немирівський спиртзавод»					
Організаційна структура(ОС)	0,120	0,139	0,169	0,201	0,120
Кадрова політика(КП)	0,140	0,171	0,133	0,197	0,119
Культура підприємництва (КПд)	0,108	0,147	0,148	0,051	0,310
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,368	0,457	0,449	0,448	0,549
ДП «Овечацький спиртзавод»					
Організаційна структура(ОС)	0,240	0,193	0,241	0,160	0,120
Кадрова політика(КП)	0,182	0,143	0,193	0,172	0,128
Культура підприємництва (КПд)	0,014	0,034	0,104	0,188	0,310
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,435	0,370	0,538	0,521	0,558
ДП «Сторонибаський спиртзавод»					
Організаційна структура(ОС)	0,176	0,066	0,155	0,316	0,360
Кадрова політика(КП)	0,133	0,104	0,206	0,199	0,176
Культура підприємництва (КПд)	0,000	0,012	0,018	0,090	0,103
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,310	0,182	0,380	0,606	0,639
ДП «Козлівський спиртзавод»					
Організаційна структура(ОС)	0,240	0,148	0,217	0,225	0,109
Кадрова політика(КП)	0,089	0,094	0,188	0,237	0,128
Культура підприємництва (КПд)	0,021	0,027	0,065	0,229	0,310
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,350	0,270	0,470	0,690	0,547
ДП «Червонослобідський спиртзавод»					
Організаційна структура(ОС)	0	0,12	0,30	0,32	0,24
Кадрова політика(КП)	0,206	0,101	0,200	0,179	0,090
Культура підприємництва (КПд)	0	0,042	0,244	0,209	0,165
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,206	0,260	0,747	0,705	0,496

Відомо, що ефективність політики в галузі НДДКР ініціює формування політики структурних змін щодо створення організаційної структури, кадрової політики та культури підприємництва, що підтверджують показники наведені в табл. 3.

Особливість даної складової інноваційної політики полягає в тому, що всі її напрямки на досліджуваних спиртозаводах формуються.

Покращити політику структурних змін можливо за умови формування ефективної НДДКР.

Технічна політика також залежить від політики в галузі НДДКР з позиції виявлення технічних можливостей та потреби інноваційних змін. На неї здійснюють вплив кадрова та організаційна структура, а вона в

свою чергу впливає в цілому на культуру підприємництва. Якісна технічна політика завдяки комунікаційній складовій забезпечує підвищення якості маркетингу інновацій. Розрахунок інтегральних показників технічної політики обчислених за формулою 1 наведено в табл. 4.

З наведених даних у табл. 4. видно, що найвагоміший вплив на інтегральний показник технічної політики по всіх спиртзаводах забезпечує виробнича політика. Комунікаційна політика та політика технічного переозброєння здійснюють однаковий вплив на інтегральний показник.

Інвестиційна політика є що не найважливішою складовою інноваційної політики підприємства,

Таблиця 4.

Інтегральна оцінка складової "технічна політика" в загальній системі оцінки інноваційної політики досліджуваних підприємств спиртової промисловості

Напрямки політики	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ДП «Бершадський спиртзавод»					
Політика технічного переозброєння (ПТП)	0,184	0,236	0,085	0,144	0,163
Комунікаційна політика (КМП)	0,073	0,116	0,122	0,044	0,217
Виробнича політика (ВП)	0,251	0,115	0,165	0,256	0,220
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,507	0,466	0,372	0,443	0,600
ДП «Немирівський спиртзавод»					
Політика технічного переозброєння (ПТП)	0,201	0,210	0,190	0,153	0,146
Комунікаційна політика (КМП)	0,048	0,049	0,186	0,199	0,145
Виробнича політика (ВП)	0,247	0,213	0,326	0,263	0,203
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,495	0,472	0,702	0,614	0,494
ДП «Овечацький спиртзавод»					
Політика технічного переозброєння (ПТП)	0,170	0,246	0,138	0,117	0,145
Комунікаційна політика (КМП)	0,073	0,083	0,222	0,112	0,053
Виробнича політика (ВП)	0,260	0,348	0,304	0,213	0,123
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,503	0,676	0,664	0,442	0,321
ДП «Сторонибаський спиртзавод»					
Політика технічного переозброєння (ПТП)	0,255	0,138	0,015	0,161	0,170
Комунікаційна політика (КМП)	0,112	0,123	0,000	0,090	0,083
Виробнича політика (ВП)	0,247	0,208	0,051	0,229	0,247
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,614	0,468	0,067	0,479	0,500
ДП «Козлівський спиртзавод»					
Політика технічного переозброєння (ПТП)	0,118	0,238	0,079	0,207	0,099
Комунікаційна політика (КМП)	0,161	0,004	0,088	0,167	0,089
Виробнича політика (ВП)	0,216	0,270	0,262	0,228	0,247
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,495	0,512	0,429	0,601	0,435
ДП «Червонослобідський спиртзавод»					
Політика технічного переозброєння (ПТП)	0,255	0,227	0,120	0,078	0,058
Комунікаційна політика (КМП)	0,073	0,025	0,166	0,202	0,118
Виробнича політика (ВП)	0,184	0,109	0,265	0,155	0,197
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,511	0,361	0,551	0,435	0,373

оскільки основна мета її є формування джерел, визначення обсягів, порядку та термінів фінансування.

Щодо взаємодії зі складовими інноваційної політики, виходячи з матриці вона має тісний зв'язок з усіма, шляхом фінансування проектів і загалом системи управління інноваційними змінами на підприємствах. Якщо політика в галузі НДДКР визначає можливості і напрямки інноваційних змін за всіма складовими (МІ, ПСЗ, ТП) то інвестиційна політика має забезпечити фінансування цих змін. Отже, за відсутності фінансування найкращі інновації не будуть запроваджені. Інтегральні показники інвестиційної політики (ІП) наведено в табл. 5.

На інтегральний показник інвестиційної політики досліджуваних спиртзаводів вплив економічної та фінансової політики є майже рівномірним але коливався по роках. Економічна політика характеризує вплив виробничих процесів на зростання інвестиційних можливостей. А фінансова політика розкриває інвестиційні можливості спиртзаводів виходячи з певного рівня фінансового стану і оптимальності структури капіталу. Таким чином, інтегральний показник інвестиційної політики підприємств спиртової

галузі засвідчує суттєвий вплив фінансової політики, оскільки вибір економічної стратегії як стратегії інноваційного розвитку залежить від фінансових можливостей спиртзаводів.

Дану методику можна використовувати із метою аналізу динамічності інноваційної політики і тенденцій інноваційного розвитку підприємств за її складовими. Також вона може бути використана і в процесі формування інноваційної політики подальшого розвитку спиртзаводів. Розрахунок загального інтегрального показника оцінки інноваційної політики Z_{ip} підприємств спиртової галузі наведено в табл. 6.

За результатами проведеного аналізу загальних інтегральних показників оцінки інноваційної політики досліджуваних підприємств, можна відмітити що за 2010-2014 роки лідери змінювались. Так, у 2010 році найкраще сформована інноваційна політика була на ДП «Бершадський спиртзавод», де інтегральний показник склав 0,513 та уже в 2011 році спиртзавод різко втратив свої позиції і показник був на рівні 0,192. У 2010 та 2011 роках чотири з шести досліджуваних спиртзаводів знаходились майже на одному рівні щодо сформованості інноваційної політики. У 2010

Таблиця 5.

Інтегральна оцінка складової “інвестиційна політика” в загальній системі оцінки інноваційної політики досліджуваних підприємств спиртової промисловості

Напрямки політики	роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
ДП «Бершадський спиртзавод»					
Економічна політика (ЕП)	0,306	0,014	0,162	0,379	0,107
Фінансова політика (ФП)	0,439	0,105	0,230	0,145	0,161
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,744	0,119	0,392	0,525	0,268
ДП «Немирівський спиртзавод»					
Економічна політика (ЕП)	0,299	0,108	0,133	0,425	0,033
Фінансова політика (ФП)	0,005	0,262	0,099	0,192	0,300
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,303	0,369	0,232	0,617	0,333
ДП «Овечацький спиртзавод»					
Економічна політика (ЕП)	0,318	0,051	0,295	0,415	0,022
Фінансова політика (ФП)	0,179	0,096	0,393	0,285	0,251
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,498	0,147	0,687	0,700	0,273
ДП «Сторонибаський спиртзавод»					
Економічна політика (ЕП)	0,312	0,054	0,235	0,454	0,145
Фінансова політика (ФП)	0,520	0,104	0,011	0,101	0,185
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,832	0,158	0,247	0,555	0,329
ДП «Козлівський спиртзавод»					
Економічна політика (ЕП)	0,157	0,126	0,307	0,480	0,038
Фінансова політика (ФП)	0,390	0,173	0,148	0,083	0,117
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,547	0,300	0,455	0,563	0,155
ДП «Червонослобідський спиртзавод»					
Економічна політика (ЕП)	0,290	0,175	0,267	0,377	0,160
Фінансова політика (ФП)	0,364	0,260	0,100	0,093	0,086
Інтегральний показник, $I(x_i)$	0,654	0,435	0,367	0,469	0,246

Таблиця 6.

Динаміка інтегральної оцінки інноваційної політики досліджуваних підприємств спиртової промисловості

Досліджувані підприємства	Роки				
	2010	2011	2012	2013	2014
	інтегральний показник, Z_{ip}				
ДП «Бершадський спиртзавод»	0,513	0,192	0,378	0,388	0,343
ДП «Немирівський спиртзавод»	0,412	0,353	0,379	0,456	0,419
ДП «Овечацький спиртзавод»	0,409	0,298	0,528	0,477	0,344
ДП «Сторонибаський спиртзавод»	0,479	0,211	0,200	0,433	0,427
ДП «Козлівський спиртзавод»	0,449	0,366	0,462	0,562	0,338
ДП «Червонослобідський спиртзавод»	0,391	0,296	0,383	0,395	0,286

році у ДП “Немирівський спиртзавод”, ДП “Овечацький спиртзавод”, ДП “Сторонибаський спиртзавод” та ДП “Козлівський спиртзавод” інтегральний показник був близько 0,5.

Щодо 2011 року то інтегральний показник інноваційної політики підприємства значно знизився по всіх досліджуваних спиртзаводах і явного лідера не було. У 2012 році з’явився лідер, а саме ДП “Овечацький спиртзавод” ($Z_{ip} = 0,528$). В наступному році (2013 р.) лідером виявився ДП “Козлівський спиртзавод”. ДП “Немирівський спиртзавод”, який є лідером галузі по багатьох показниках, зокрема: реалізації продукції, виробничих потужностей, частки ринку щодо інноваційної продукції на протязі досліджуваних років мав сформовану інноваційну політику та все ж не на достатньому рівні. Можна відмітити, що всі суттєві інноваційні зміни на даному спиртзаводі відбулися до початку наших досліджень і завдяки саме цьому ДП

“Немирівський спиртзавод” залишається лідером галузі.

Для лідера інноваційних процесів у галузі такий аналіз також важливий, оскільки дає можливість контролювати лідерські позиції загалом і за кожною складовою. Відсутність певних показників або їх недостатність дасть можливість у системі інтегральних знайти напрямки вдосконалення інноваційної політики.

Висновки і перспективи подальших розробок у даному напрямі. Дослідженням методологічних аспектів формування і реалізації інноваційної політики підприємства встановлено відсутність кількісних методів її оцінювання. Застосування запропонованих методичних підходів до кількісного оцінювання інноваційної політики підприємства дає змогу дослідити ступінь сформованості та встановити дієвість її впливу на розвиток підприємства шляхом раціонального формування складових за напрямками, що досягається

в процесі вибору цілей інноваційного оновлення, порівняння досягнутих результатів з наміченими цілями та спожитими ресурсами.

На нашу думку, визначену систему показників необхідно доповнити інтегральним показником. Це дасть можливість систематизувати інформацію за складовими інноваційної політики та зробити підсумки щодо остаточних оціночних критеріїв. Застосування інтегрального показника полегшить можливість використання методик в процесі попереднього контролю на стадії розробки, поточного контролю в процесі реалізації та наступного контролю в процесі оцінки сформованості інноваційної політики підприємства за довгостроковий період. Також за допомогою даного показника можна порівняти інноваційну політику підприємства з лідером та безпосередніми його конкурентами. На підставі інтегральних показників за складовими інноваційної політики доцільно розрахувати загальний інтегральний показник.

Подальші наукові дослідження в обраному напрямі досліджень слід присвятити дослідженню проблем податкового регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук: монографія – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Гринев В.Ф. Инновационный менеджмент – К.: МАУП, 2001. – 152 с.
3. Друкер П. Бизнес и инновации / П. Друкер – [пер. с англ.]. – М.: ООО "И.Д. Вильямс", 2007. – 432 с.
4. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2005. – 400с. (Альма-матер).
5. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. – 278 с.
6. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент / Н.В. Краснокутська – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
7. Лановська Г.І. Методика оцінки результативності інноваційної політики підприємств спиртової галузі / Г. І. Лановська // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 4(58). – С. 248–254 (Серія "Економічні науки").
8. Мэнсфилд Э. Экономика научно-технического прогресса; [пер. с англ.]. – М.: Прогресс, 1970. – 171 с.
9. Основы инновационного менеджмента: теория и практика / [под ред. А.К. Казанцева, Л.Э. Миндели]. – Москва: ЗАО "Издательство "Экономика", 2004. – 518 с.
10. Основы инновационного менеджмента: теория и практика / [под ред. А.К. Казанцева, Л.Э. Миндели]. – Москва: ЗАО "Издательство "Экономика", 2004. – 518 с.
11. Санто Б. Инновация как средство экономического развития: [пер. с венг.]. – [общ.ред. и вступ. ст. Б.В. Сазонова]. – М.: Прогресс, 1990. – 296 с.
12. Сахал Д. Технический прогресс: концепции, модели, оценки. / [пер. с англ.]. – [под ред. А.А.Рывкина]. – М.; Финансы и статистика, 1985. – 366 с.
13. Стадник В.В. Інноваційний менеджмент / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – К.: Академвидавництво, 2006. – 464с.
14. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент / Р.А. Фатхутдинов. – [4-е изд.] – СПб.: Питер, 2003. – 400 с.
15. Федулова І.В. Інноваційний потенціал підприємства: монографія / І.В. Федулова, Г.О. Кундєєва. – К.: НУХТ, 2010. – 346с.
16. Хринюк О.С. Аналіз стану управління інноваційним забезпеченням сталого розвитку в Україні // в кн.: Університетські наукові записки Спецвипуск. Міжнародний управлінський форум "Управління сьогодні та завтра". Часопис Хмельницького ун-ту управління та права. – Хмельницький: В-во ХУУП, 2008. – № 3 (II) – С. 224-225.
17. Хринюк О. С. Інноваційна політика держави як інструмент антикризового управління // в кн.: Формування механізму інноваційного розвитку сучасних соціально-економічних систем: теорія, методи, практика: Перша Всеукраїнська науково-практична конференція. 16-17 трав.2007. – Донецьк: ДонУЕП, 2007. – С.129-131.
18. Чухрай Н. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві / Н. Чухрай, Р. Патора. – К.: КОНДОР, 2006. – 398 с.
19. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия. / [пер. с нем. В.С. Автономова, М.С. Любского, А.Ю. Чепуренко]. – М.: Эксмо, 2008. – 864 с.